

Jednou za měsíc pro radu zdarma

Každý měsíc se v Praze, Plzni, Brně a Ostravě otevřou bezplatné právní poradny exekutorské komory. Právníci v nich radí dlužníkům, jejich příbuzným i věřitelům.

Jedete do právní poradny, nebo do krizového centra? Ptá se nás drobná žena, která nám po druhém zazvonění otevírá dveře. Odpovídám, že jsme tu kvůli poradně Exekutorské komory ČR, stejně jako starší pár, který společně s námi vchází dovnitř.

Ocitáme se v SOS centru Diakonie Českobratrské církve evangelické v pražské ulici Varšavská, které nabízí psychosociální pomoc těm, kteří se ocitli v tíživé životní situaci. Každý třetí pátek v měsíci tu od 10 do 14 hodin navíc v rámci poradny provozované exekutorskou komorou poskytují zdarma právní pomoc exekutorští koncipienti.

Podobné poradny fungují jednou měsíčně i v Brně, Plzni a Ostravě. Koncipienti se v nich pravidelně střídají, podle stavovského předpisu komory mají povinnost během své praxe u soudního exekutora splnit tři účasti v bezplatných právních poradnách, včetně té, která je provozovaná on-line. Kromě toho zdarma své služby nabízejí i právníci komory.

Ročně kamenné poradny využije asi dvě stě padesát až čtyři sta klientů. Mezi nejvytíženější patří ta pražská, ve které se právě nacházíme.

20 minut pro klienta

Usadili jsme se na pohovku v přední místnosti, která funguje jako společná čekárna. Starší žena, která přišla s manželem, sedí naproti nám. Z kabelky vyndává obálku. „Přišlo nám to do schránky. Ale nemá to modrý pruh, ani to nepřišlo doručeno. Není tam žádné rozúčtování, jen čísla

exekucí. Chceme se zeptat, co to je a jestli to není nějaký podvrh,“ říká s tím, že slyšela o tom, že jsou podvodníci, kteří zasílají falešné výzvy k zaplacení neexistujícího dluhu. Písemnost není adresovaná na žádného z manželů, ale jejich synovi. „Má u nás doručovací adresu. Neměl čas sem přijít, pracuje mimo Prahu,“ vysvětluje mi.

Po necelé půl hodině se otevírají dveře a do čekárny vchází mladá právnička Jana Holečková. Ta má dnes v bezplatné právní poradně svoji první službu. Jako exekutorská koncipientka pracuje necelého půl roku na Exekutorském úřadě Michala Suchánka v Praze 9. V ruce drží seznam dvanácti lidí, kteří se do poradny předem telefonicky objednali. Kromě nich často přichází i lidé „z ulice“. Stejně jako manželé, kteří se přišli zeptat na výzvu pro svého syna.

Jedna z dvanácti klientek nedorazila, starší žena, která přišla s námi, tak bere do ruky obálku a odchází společně s koncipientkou do zadní místnosti. Asi po dvaceti minutách, což je průměrná délka jednoho sezení, se seniorka vrací. „Ještě musíme zavolat na úřad, ale vypadá to, že to je zahájení exekuce. V nejhorsím si to bude muset syn zaplatit,“ říká mi paní při odchodu.

Mezitím dorazili dva muži ve středním věku. „S čím tu jste?“ ptám se jednoho z nich. Říkejme mu Pavel. „Přišel mi papír od exekutora, že mám zaplatit tři sta padesát tisíc,“ odpovídá.

Na další otázku, z čeho mu dluh vznikl, mi vypráví, jak se před dvaceti lety oženil. S bývalou ženou si vzali u banky půjčku. Když se poté rozváděli, dohodli se na vyrovnání. „Exmanželka

V bezplatných poradnách se pravidelně střídají exekutorští koncipienti. Podle stavovského předpisu komory mají povinnost během své praxe splnit tři účasti na těchto poradnách. Na poskytování poradenství se podílejí i právníci komory.

měla zbytek doplatit. Bylo to asi šedesát tisíc korun. Teď se dozvídám, že to není uhrazeno a že dluh několikanásobně narostl," říká s tím, že poslední informaci obdržel v roce 2004. A to, že bývalá žena dluh neplatila. Od této doby ale žádnou zprávu nedostal.

„Po patnácti letech mi napíšu, ať zaplatím,“ kroutí hlavou. „Jsem pořád na stejné adrese už několik let, nechápu, že se doteď nikdo neozval,“ zlobí se. S právníkem proto sepsali návrh na „odložení“ exekuce, aby měli čas promyslet další postup a dát dohromady veškeré listiny. „Mám snahu to řešit,“ zdůrazňuje Pavel.

Situace ho navíc tíží i kvůli současné ženě, která s dluhem nemá nic společného. „Máme obstarané všechny účty a dům, který jsme si pořídili,“ vypráví. „Chci se zeptat, co mám dělat. Nechci, aby se jí to nějak dotklo,“ dodává.

Kromě advokáta se Pavel obrátil i na on-line poradnu exekutorské komory. „Odpověděli mi hned. Byly tam nějaké paragrafy o promlčení, to říkal i můj právník, ale moc jsem tomu nerozuměl.“

Osm set ročně

Právě on-line poradna, která je v provozu od roku 2014, je trendem poslední doby. Přístupná je na stránkách exekutorské komory, a to každé úterý dopoledne, kdy přes webový formulář mohou lidé zasílat své dotazy. Právník, který má v daném termínu poradnu na starosti, odpoví zaslá na e-mailové adresy tazatelů. Pouze v případech složitější otázky vyřídí dotaz až následující den.

Během jediného dne právník zodpoví průměrně 14 dotazů. Za loňský rok on-line poradna celkově vyřídila téměř 800 dotazů. Statistiky za letošní rok zatím hovoří o podobných číslech.

„Zájem o on-line poradnu, která je oproti kamenné poradně pro klienty zjevně pohodlnější a rychlejší, stoupá,“ říká tajemník komory Petr Prokop Ustohal s tím, že do budoucna se zvažuje její rozšíření, aby byla přístupná častěji.

Jsou ale i dlužníci, kteří upřednostňují osobní setkání, nebo nemají na internet přístup. Jedna z klientek, říkáme jí paní Marie, se o bezplatné

Jana Holečková, stejně jako ostatní exekutorští koncipienti, musí během své praxe u soudního exekutora projít bezplatnými právními poradnami. Před svojí první službou dostala od exekutorské komory pokyny, jak s klienty jednat. Když například chtějí sepsat insolvenční návrh, musí je poslat k advokátovi.

poradně dozvěděla jen díky synovi, který jí informaci našel na webových stránkách komory. Protože ona sama s internetem nepracuje, dala přednost klasické „kamenné“ poradně.

Exekuci ve výši asi třicet tisíc má prý za „nějaké služby“. O jaký dluh se přesně jedná, ale neví. Přišla se zeptat ohledně takzvaného nezabavitelného minima, tedy částky, která musí dlužníkovi zůstat i po zásahu exekutora.

„Exekutor mi řekl, že na něj nemám nárok,“ říká. „Odmítl se se mnou bavit, že prý mi to už jednou vysvětloval,“ vypráví.

Na údajnou neochotu exekutora si stěžuje i Pavel. „Byli nepřijemní, vůbec se se mnou ne bavili,“ říká našťavaně s tím, že problém je se na úřad vůbec dovolat. Stejně tak dojít si na exekutorský úřad osobně je pro něj komplikace: „Jsem z Liberce. Přece nebudu jezdit až někam na Moravu.“

Důležité je o problémech mluvit

Opět do čekárny vchází exekutorská koncipientka. Ptá se paní Marie, jestli je telefonicky objednaná. Není. Naštěstí polovina těch, kteří se

ohlásili předem, nedorazila, domlouvají se proto spolu, že paní Marie přijde na řadu po dalším klientovi. „Netušila jsem, že se musím objednat,“ říká mi. Podávám jí napsané telefonní číslo, kam si má příště zavolat, aby nejezdila zbytečně.

Ptám se, jestli jí exekutor strhává srážky z důchodu. Krčí rameny. Žádný majetek, z kterého by dluh zaplatila, podle svých slov nemá. „Žiju se synem, část nájmu platí on, jinak bych to nezvládla,“ sděluje mi na otázku, jak to má s bydlením. Přitom zmíní, že bydlíště má ale pořád hlášené na předchozí adrese.

Po zhruba půl hodině se vrací Pavel. „Chcete vědět, co jsem se dozvěděl?“ ptá se mě s úsměvem. Přikyvuji, že ano. „Dobrá zpráva je, že nemůžou sáhnout manželce na plat,“ říká mi. „Takže vám návštěva poradny pomohla?“ ptám se. „Důležité je, že se vám tu někdo věnuje a mluví s vámi,“ odpovídá mi.

Navic mu koncipientka poradila, že manželka má právo vybrat si ze společného účtu, který exekutor postihl, půlku peněz. „I tady paní právnička došla ke stejnému závěru, jako můj advokát,

Jednání probíhají v prostorách krizového centra v Praze na Vinohradech. Jedno sezení trvá v průměru dvacet minut. Často si pro radu přichází i příbuzní povinného. Jedna z klientek se přišla poradit ohledně dopisu, který exekutor poslal jejím synovi. Ten má u ní doručovací adresu.

že už by to mělo být promlčeno. Uvidíme, jak to dopadne," loučí se se mnou a odchází.

Omezená možnost pomoci

Další klient zatím nedorazil, na řadu se tak dostává paní Marie. I jí se právnička věnuje zhruba třicet minut. Když se vrací, vyndává telefon a volá synovi. „Tak na to minimum mám právo. Ale teď v pátek se už na úřad nedovolám. Tak nevím, co budu dělat,“ říká.

Právnička a exekutorská koncipientka Jana Holečková mi k tomuto případu později sděluje: „Doporučila jsem jí, aby dala synovi plnou moc, aby mohl exekuci řešit za ni.“ To je podle Holečkové pro tuto klientku nejlepším řešením.

Společně sedíme v místnosti, kde schůzky s klienty probíhají. Právnička mi potvrzuje, že Marie samozřejmě má právo na nezabavitelné minimum. „Nakonec mi ale sdělila, že už si tento měsíc částku ve výši dvojnásobku životního minima vybrala,“ dodává.

Získat z klientů důležité informace a listiny není vždy jednoduché, laici totiž často vůbec nechápou, co je pro poskytnutí právní rady podstatné a na co se jich právník vlastně ptá. Jeho možnosti lidem v poradně pomoci jsou tak omezené.

I přesto má ale podle Holečkové příležitost bezplatně se poradit s odborníkem smysl. „Mám z toho dobrý pocit, myslím si, že to lidem může pomoci,“ říká. Lidé však málo komunikují se svým exekutorem, myslí si. „Sice mi vždycky tvrdí, že nějaké podání exekutorovi posílali a on jim neodpověděl, ale nezdá se mi to. Ze své praxe mám jinou zkušenost,“ dodává.

Popisuje mi, jak na jejich úřadě funguje call centrum, kam si mohou lidé zavolat, popřípadě zaslat e-mail. „Vždycky má některý ze zaměstnanců odpovědnost za daný spis. Neexistuje, že by se na nějakou přichodí písemnost neodpovědělo,“ uvádí.

Dnešní zkušenost je její první s bezplatnou právní poradnou. Od svých zkušenějších kolegů z úřadu proto dostala školení a instrukce, jak postupovat. „Také jsem dostala od komory metodiku, jak s klienty pracovat, jaké jsou nejčastější dotazy a na co neodpovídat,“ říká.

A co tedy konkrétně nesmí s klientem řešit? „Když třeba bude někdo chtít, abych sepsala insolvenční návrh nebo jiné podání a žaloby, se kterými by se měl obrátit na advokáta,“ opakuje základní radu, kterou dostala od kolegů.

Že se musí na advokáta obrátit hned během svého prvního dne, Holečková poradila i jednomu z klientů, kteří do poradny přišli. Chtěl kvůli exekuci podat žalobu na náhradu škody. Doporučila mu, že může využít i bezplatnou poradnu České advokátní komory. „Přý do ní nestihně zajít. V Česku je pouze dočasně, fakticky se zdržuje v Německu,“ popisuje mužovu reakci. Veškeré listiny mu ale chodí na českou adresu.

Poradny otevřeny všem

Pomoc klientům tak často spočívá v tom, že jim odborník celou situaci vysvětlí a poradí jim, jak postupovat a jaké mají možnosti. Nejčastěji se lidé ptají na způsoby provedení exekuce, nárůst dluhu o úroky a další příslušenství či možnosti zastavení exekuce.

„První klientka přišla s tím, že si myslí, že už má dluh zaplacený. Měla ale s sebou jen příkaz k úhradě nákladů exekuce staršího data a soudní rozhodnutí. Kolik přesně dělá celková dlužná částka nevěděla,“ uvádí Holečková. Ženu tak odkázala na jejího exekutora, u kterého si má požádat o přesné vyčíslení dluhu.

Kromě toho se lidé zajímají o to, jaké jsou možnosti splácení vymáhané částky, jak se doručují písemností soudního exekutora, jak se bránit před soupisem movitých věcí či jaké jsou způsoby ochrany majetku před uzavřením manželství.

Poradny exekutorské komory jsou určeny hlavně lidem ze sociálně slabších vrstev. Otevřeny jsou ale každému, kdo se v důsledku exekuce nebo dluhů ocitne v těžké životní situaci.

Nejčastěji je navštěvují dlužníci, mimo ně ale do nich pro radu chodí i příbuzní povinného. V některých případech dokonce samotní věřitelé nebo zaměstnavatelé dlužníků. „Potřebují poradit, jak postupovat v případech, kdy jsou povinni provádět srážky ze mzdy povinného,“ vysvětluje tajemník komory Ustohal.

Naopak bezplatné právní poradny neposkytují služby právním zástupcům a osobám, které se v problematice exekucí orientují. „Ti by měli mít na paměti, že jejich dotazy zbytečně zabírají kapacity, které bychom mohli využít ve prospěch skutečně potřebných osob, jež nemají možnost právní radu získat jiným způsobem,“ zdůrazňuje Ustohal.

S Janou Holečkovou ještě sedíme v prostorách SOS centra. Před sebou má formuláře, které musí vyplnit a následně naskenovat a zaslat komoře kvůli evidenci a prokázání, že splnila svoji koncipientskou povinnost. Praxi z poradny si chválí, pro začínající právníky je podle ní přínosná.

Právní poradenství zdarma často poskytují i samotné exekutorské úřady. Jedním z nich je i úřad Michala Suchánka, kde Jana Holečková pracuje. Poradnu provozuje ve spolupráci s Úřadem městské části pro Prahu 9 a přijít tam mohou rezidenti této čtvrti. Nejen kvůli povinné praxi se tak Jana Holečková do poradny ještě vrátí.

Poradny Exekutorské komory ČR poskytují bezplatnou právní pomoc hlavně lidem ze sociálně slabších vrstev. Otevřeny jsou ale každému, kdo se v důsledku exekuce nebo dluhů ocitne v těžké životní situaci.

Jana Rosůlková

jana.rosulkova@ekonomia.cz